

‘Waarde muziek valt niet te overschatten’

Prinses Máxima wil met een nieuw programma kinderen in aanraking laten komen met muziek. Tegelijkertijd dreigt het muziekonderwijs ten onder te gaan aan bezuinigingen.

door Dewi Gigengack en Niek Opten

Prinses Máxima heeft de afgelopen jaren veel kinderen muziek zien maken. Tot haar groot genoegen. „Iedere keer werd ik getroffen door het plezier dat kinderen daar aan beleven, maar ook de intensiteit en concentratie waarmee ze muziek maakten”, zei ze gisteren bij de presentatie van het nieuwe fonds ‘Kinderen maken muziek’ op paleis Noordeinde. Ze is ambitieus: haar doel is om binnen tien jaar een kwart van alle 1,4 miljoen kinderen tussen de 8 en de 14 jaar te bereiken. Het is een bijzonder maar ook opvallend initiatief van de prinses. Opvallend omdat niet zo ver van haar Wassenaarse woning, aan het Haagse Binnenhof, plannen zijn gesmeed die het muziekonderwijs in het hart treffen. „De situatie is heel ernstig”, beschrijft Jan Brand de bezuinigingsplannen van het kabinet. Brand is directeur van Kunstconnectie, de branchevereniging van instellingen die zich bezighouden met kunsteducatie en -beoefening. In onder meer Leeuwarden, Neele en omgeving en Hoorn moet het kunstcentrum binnenkort de deuren sluiten omdat het gemeentebestuur de subsidies afbouwt. „Veel andere instellingen voorzien een verschraving van het aanbod en een vermindering van werkgelegenheid”, zegt Brands. „Het kabinet zegt muziekeducatie belangrijk te vinden, maar gemeenten en provincies krijgen zo veel bezuinigingen om hun oren dat die zich gedwongen zien om op posten als bibliotheken en muziek scholen flink te korten.” Nederland telt ongeveer 195 centra voor kunsteducatie. Afschaffing of verlaging van de subsidies zal de landelijke infrastructuur voor mu-

ziekonderwijs om zeep helpen, voorspelt Brand. „Er zullen witte vlekken komen, zowel geografisch, plaatsen waar geen les meer wordt gegeven, als sociaal. Niet alle ouders zullen nog in staat zijn de lessen te betalen. Op basisscholen zijn de muziek- en handvaardigheidleraar al lang verdwenen.” De muziek scholen snappen dat er bezuinigd moet worden, en willen daar ook hun aandeel in nemen. „Hier en daar valt best nog wat geld te winnen”, weet Brands. „Maar de huidige plannen gaan veel te ver. Als het ons land over een paar jaar financieel weer beter gaat dan is het systeem ontmanteld. Dat bouw je niet zo maar weer op. Alle kennis en kunde is dan weg. De particuliere docent kan dat gat niet opvullen. Je kunt wel pianoles nemen bij iemand in de huiskamer, maar dat gaat niet met dansen en samen muziek maken.” Juist dat sociale aspect is een belangrijk kenmerk van muziek maken. Of, in de woorden van Máxima gisteren: „Samen muziek maken heeft een waarde voor de ontwikkeling van creativiteit en emotionele intelligentie van kinderen, die we niet snel kunnen overschatten.” Maar hoe belangrijk is muziek voor kinderen nou precies? Dat is een lastige vraag, vindt Henkjan Honing, hoogleraar muziekcognitie aan de Universiteit van Amsterdam. „Er zijn groeperingen die graag onduidelijk wetenschappelijk bewijs willen dat muziekonderwijs eigenlijk onmisbaar is. Bijvoorbeeld directeuren van muziek scholen die worden geconfronteerd met bezuinigingen. Maar het belang van muziek wetenschappelijk aantonen, is niet zo eenvoudig als sommige studies suggereren.” Want wetenschappers die bewe-

De schoolband van basisschool Het Kleurrijk: zangeressen Cheyenne, Sara en Marlena, toetsenisten Aysu, Anne-Beth, Mohammed, Ferhad en Samira en drummer Dani. Bassist Abdikhan ontbreekt op de foto.
foto Bert Beelen

ren dat kinderen intelligenter worden van muziek doet Honing af als ‘onzin’. Wie naar muziek heeft geluisterd maakt daarna een intelligentietest veelal beter, maar dat komt door de verbeterde stemming en alertheid van de proefpersoon. Muziek heeft dat effect, maar bijvoorbeeld ook het luisteren naar een verhaal. Honing: „Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt wel dat musiceren positief werkt op allerlei cognitieve en neurologische functies. Het is goed voor ons geheugen en bewustzijn, voor de ontwikkeling van de fijne motoriek, noem maar op. De effecten zijn niet groot, maar wel onmiskenbaar en daarmee een sterk argument om alle kinderen muziekles te geven.” Het probleem is dat wij in Nederland muziek te veel zien als een

luxie, als iets waarvoor je veel moeite moet doen en wat lang niet iedereen kan, zegt Honing. Daarmee wordt muziekonderwijs bijzonder gemaakt. „Als je een Nederlander vraagt of hij muzikaal is, zegt hij meestal ‘nee’. Terwijl muziek heel gewoon is voor mensen. Ik denk dat muziek in de evolutie een veel belangrijker rol speelt dan wij tot nog toe denken. Zo hebben baby’s al een aangeboren gevoel voor ritme. Ik kom net terug uit Brazilië, waar muziek een onlosmakelijk onderdeel uitmaakt van ieders leven. Iedereen speelt met elkaar, muziek heeft daar een enorme sociale functie.” Het lijkt dan ook geen toeval dat uitgerekend prinses Máxima, geboren Argentijnse, alle Nederlandse kinderen aan het zingen en swingen wil krijgen.

Direct in groepjes

- Het programma ‘Kinderen maken muziek’ richt zich op de 1,4 miljoen kinderen tussen de 8 en 14 jaar. Prinses Máxima hoopt over tien jaar een kwart van deze kinderen bereikt te hebben met haar initiatief.
- Het programma leert kinderen niet alleen een instrument spelen, maar ook direct in groepjes van minimaal tien kinderen te musiceren. Gewerkt wordt met bewezen methodieken, via bestaande organisaties.
- Binnenkort worden precieze richtlijnen en criteria bekendgemaakt via de website www.kinderenmakenmuziek.nl.
- Nog deze zomer hoopt de prinses tussen de 25 en 40 organisaties te selecteren die elk minimaal 100 kinderen leren spelen.
- Het programma is gekoppeld aan het Oranje Fonds en het Fonds voor Cultuurparticipatie.

‘Ik wist ook niet dat ik zo goed kon drummen’

Leerlingen op de basisschool ontdekken hoe leuk muziek maken is. ‘Als ik zeg dat ik trots op ze ben, beginnen ze helemaal te glunderen.’

De zenuwen gieren door hun lichaam en ze staan te trillen op hun benen. De tien muzikanten van de schoolband van basisschool Het Kleurrijk in Nijmegen hebben hier weken naartoe gewerkt: de uitvoering van het lied Een nieuwe school. Alle medeleerlingen, docenten en ouders zijn uitgenodigd want het optreden is

ter ere van de opening van een nieuw schoolgebouw. Op de melodie van Pokerface van Lady Gaga gaan ze ervoor. De drie zangeressen zingen ‘wohohow wohohow een nieuwe school, een nieuwenieuwe school, we-we-welkom, we-we-welkom’. Drummer Dani (11) geeft strak het ritme aan, de bassist en maar liefst vijf toetsenisten spelen geconcentreerd hun partij en muzikjuf Vera gebaart mee met haar handen. Aan het einde klinkt een luid applaus en gaan de duimen van de ouders omhoog. Het Kleurrijk koopt met behulp van subsidie muziekles in van de plaatselijke muziekschool. „We wilden het culturele gehalte van de school een boost geven en leerlingen de mogelijkheid bieden om zich te ontwikkelen”, vertelt Peter

Kregting, docent van groep 7 en ‘degene die probeert op het gebied van cultuur de boel aan te sturen’. De school staat in het Willemsskwartier, een volkswijk met veel sociale huurwoningen. „Veel van deze kinderen krijgen thuis niet de kans om muzikaal bezig te zijn. Je ziet dat ze het leuk vinden en het ook snel oppikken. Muziek is een vorm van geheugentraining en het is nog leuk ook.” Zangeressen Marlena (12) en Cheyenne (11) willen later allebei professioneel zangeres worden. Ze zingen ook thuis en willen volgend schooljaar, als ze in groep 8 zitten, doorgaan met de schoolband. Cheyenne: „Met muziek kun je jezelf zijn. Net als Lady Gaga bijvoorbeeld.” Marlena vindt het fijn dat ze haar gevoelens kan uiten met liedjes.

Elke donderdag komt muziekdocente Vera van Groos een middag lesgeven aan de groepen 5 tot en met 8. Na schooltijd oefent de band nog een uur. „We zingen vooral, maar we spelen ook djembé en andere percussie. Daarmee zie je snel resultaat. Verder geef ik luisterlessen en laat ik de kinderen kennismaken met instrumenten en met verschillende muzieksoorten. Laatst gaf ik een les over gospel. Ze konden niet geloven dat zo iets echt mag in een kerk.” Zoals de meeste kinderen op Het Kleurrijk kan ook Dani uit groep 7 geen noten lezen. Hij had tot voor kort zelfs nog nooit een drumstel aangeraakt. „Maar vanaf het begin had hij alles meteen door”, zegt Van Groos. Dani zelf is beschiedend: „Ik vind het gewoon leuk om te doen, ik wist ook niet dat ik het

zo goed kon. Het is niet moeilijk.” Het belangrijkste vindt Van Groos dat de kinderen plezier hebben in het samen muziek maken. „Het is ook een sociaal vak. Bovendien is het goed voor hun eigenwaarde. Je merkt dat sommige kinderen het niet gewend zijn om complimenten te krijgen. Als ik zeg dat ik trots op ze ben, beginnen ze helemaal te glunderen.” Anne-Beth (12) en Samira (11) spelen allebei keyboard in de schoolband. „Als je het eenmaal doorhebt is dat niet moeilijk”, vindt Samira. Anne-Beth had ook wel willen drummen. „Maar als je dan een fout maakt, valt het zo op. En nu kon ik een beetje spieken bij Mohammed.” Samira is helemaal enthousiast over haar instrument. „Hier wil ik mee doorgaan. Ik kan er mijn passie mee uiten.”